

PYÖRÄSUUNNISTUSKARTAN KANSAINVÄLISET KUVAUSOHJEET 2004

1. JOHDANTO

Suunnistus on maailmanlaajuinen urheilulaji. Jotta kilpailut olisivat tasapuolisia ja lajilla olisi tulevaisuudessa laajenemisen edellytykset, tulee maaston kuvaustavan ja karttojen piirtämistavan olla yleisesti hyväksytyjen periaatteiden mukaisia.

Kansainvälisten kuvausohjeiden tavoite on mahdollistaa karttojen yhdenmukainen laatimistapa erilaisissa maastotyypeissä ympäri maailmaa. Näitä kuvausohjeita tulee lukea yhdessä pyöräsuunnistuksen kansainvälisten kilpailusääntöjen kanssa. Poikkeamiset kuvausohjeista ovat mahdollisia vain SSL:n luvalla. Kansainvälisissä kilpailuissa luvan kuvausohjeista poikkeamiseen myöntää IOF:n karttakomissio.

Pyöräsuunnistuskartat perustuvat suunnistuskartan kuvausohjeisiin, mutta pyöräsuunnistuksen erilaisen luonteen takia niihin tarvitaan poikkeuksia ja lisäyksiä. Nämä erityiset kuvausohjeet ja karttamerkit on esitetty kappaleessa 4.

2. YLEISET VAATIMUKSET

2.1 Suunnistus ja kartta

Pyöräsuunnistuksessa kilpailijan tehtävänä on edetä kartan, kompassin ja polkupyörän avulla rastien kautta maaliin mahdollisimman lyhyessä ajassa. Kilpailija etenee pääasiassa kartan perusteella.

Kuten muissakin suunnistuskilpailuissa, pyöräsuunnistuksessa on välttämätöntä varmistaa, että olosuhteet kilpailun aikana ovat tasapuoliset jokaiselle kilpailijalle. Mitä tarkempi kartta on, sitä varmemmin saavutetaan tasapuolisuuden vaatimus ja samalla annetaan ratamestarille mahdollisuus laatia hyvät ja tasapuoliset radat sekä huippusuunnistajille että aloittelijoille. Ihanteellista on, että yksikään kilpailija ei saa etua tai joudu kärsimään haittaa kartan virheiden takia.

Kilpailijoiden näkökulmasta katsottuna tarkka ja hyvin luettava kartta on luotettava väline reitinvalintojen tekemiseen. Kartalla kuvattu kulku-urien verkko näyttää, mitä kautta eteneminen on nopeinta ja helpointa. Urien yksityiskohtainen luokittelu kulkunopeuden mukaisesti auttaa kilpailijaa tekemään oikeita päätöksiä. Hyvä kartta mahdollistaa valitun sekä kilpailijan suunnistustaitoon ja fyysisiin kykyihin sopivan reitin toteuttamisen. Reitinvalintataidoilta putoaa pohja pois, jos kartta ei kuvaa maastoa oikein, vaan on epätarkka, vanhentunut tai luettavuudeltaan huono.

Kartoittajan tulee tietää, mitkä maastokohteet kuuluu näyttää kartalla ja miten ne kuuluu esittää. Jatkuva sitoutuminen lajiin on tärkeätä, jotta ymmärtää, mitä pyöräsuunnistuskartalta vaaditaan: sisältö, tarkkuuden vaatimus, yksityiskohtien kuvaamisen taso sekä tärkeimpänä selkeä luettavuus.

2.2 Sisältö

Pyöräsuunnistuksessa kilpailija tekee kartan avulla reitinvalinnat ja etenee uria pitkin lähtöpaikalta rastien kautta maaliin. Kilpailijan tulee aina kulkea polkuja, teitä ja muita kulku-uria. Maastossa ajaminen on kielletty (kansainvälinen sääntö). Tämä sääntö asettaa vaatimuksia kartalle.

Pyöräsuunnistuksessa perustehtävänä on reitinvalintojen tekeminen uraverkostossa ja siihen liittyen myös maaston muotojen ja korkeuserojen arviointi. On ilmeistä, että kartassa pääpaino tulee olla uraverkon ja maaston muotojen selkeässä kuvaamisessa. Kartan tulee olla luettavissa myös ajettaessa suurella nopeudella. Näistä syistä pyöräsuunnistuskartasta tulee

suunnistuskarttaan verrattuna karsia pois suuri osa maaston yksityiskohdista, jotta uraverkostoa voidaan korostaa. Maaston muodot eli korkeuskäyräkuvaus tulee myös yleistää. Vain ne yksityiskohdat, jotka vaikuttavat reitinvalintoihin, reitillä pysymiseen tai paikantamiseen, on tarpeen kuvata kartalla.

Pyöräsuunnistuskartta on yksityiskohtainen maastoa kuvaava kartta. Kartassa tulee olla ne maastokohteet, jotka ovat olennaisia kilpailijalle vauhdissa. Kartan tulee näyttää jokainen kohde, joka voi vaikuttaa kartanlukuun ja reitinvalintoihin.

2.3 Tarkkuus

Kartan tarkkuus on kokonaisuus, joka muodostuu kartoituksen tarkkuudesta (mitattu sijainti ja korkeus, muototarkkuus) ja piirtämisen tarkkuudesta. Yleissääntö on, että kartan tulee olla niin tarkka, että kilpailija ei löydä tai huomaa siitä epätarkkuuksia.

2.4 Yleistäminen, luettavuus

Ne maastokohteet, jotka ovat olennaisia kilpailijalle, tulee valita ja kuvata kartalla. Jotta kartasta saadaan luettava ja yksiselitteinen, pitää tehdä yleistyksiä. Yleistämisessä on kaksi vaihtoa: valintayleistys ja graafinen yleistys.

Valintayleistyksessä tehdään päätöksiä siitä, mitkä yksityiskohdat ja kohteet pitäisi kuvata kartalla. Valintapäätöstä tehtäessä pitää harkita kahta tärkeää asiaa: onko kohde tärkeä kilpailijalle ja miten kohteen kuvaaminen vaikuttaa kartan luettavuuteen.

Nämä kaksi seikkaa eivät aina ole sovittavissa yhteen. Kartan hyvän luettavuuden vaatimuksesta ei kuitenkaan saa luopua pienten kohteiden ja yksityiskohtien esittämisen takia. Maastokartoitusvaiheessa täytyy ottaa huomioon myös kuvattavien kohteiden minimimitat. Kuitenkin tärkeimpiä kartan laatuun vaikuttavia asioita on kartoitustavan johdonmukaisuus.

Graafisella yleistämisellä voidaan vaikuttaa kartan selkeyteen huomattavasti. Kohteita tulee tarvittaessa yksinkertaistaa tai korostaa. Lähekkäiset kohteet tulee erottaa toisistaan riittävästi.

3. PERUSELEMENTIT

3.1 Mittakaava

Pyöräsuunnistuskartat ovat pienempimittakaavaisia kuin suunnistuskartat. Järjestäjiä rohkaistaan laatimaan kilpailukartat mittakaavoissa 1:10 000, 1:15 000 ja 1:20 000.

Sprinttimatkan kilpailussa voi käyttää 1:10000 -mittakaavaista karttaa.

1:15 000 ja 1:20 000 ovat sopivia mittakaavoja viestikilpailuun sekä keskimatkan ja pitkän matkan kilpailuun.

Kartta ei saisi käytännön syistä olla suurempi kuin kilpailussa on tarpeen. Yli A3-kokoisia karttoja tulisi välttää.

3.2 Käyräväli

Pyöräsuunnistuskartassa korkeuskäyrien käyräväli on 5 m. Erittäin mäkisessä maastossa käyräväli on 10 m. Tasaisessa maastossa voi käyttää 2.5 m käyräväliä. Huom. käyrävälin tulee olla sama kartan jokaisessa maaston osassa.

3.3 Painaminen

Vaikka uudet tulostusmenetelmät (väritulostaminen, digitaalipainaminen) ovat tekniikaltaan kehittyneitä, on perinteinen offsetpainaminen laadultaan ylivoimainen yksityiskohtaisia karttoja tehtäessä. IOF:n kilpailuissa, kuten MM-kilpailuissa ja maailman cupin osakilpailuissa, offsetpainaminen on suositeltavaa. Kuitenkin vaihtoehtoinen, laadultaan yhtä hyvä menetelmä hyväksytään.

Pienissä kilpailuissa, joissa tarvittavien karttojen määrä on vähäinen, uudet ja edullisemmat tulostusmenetelmät ovat perustellumpia.

4. KARTTAMERKIT

Karttamerkit ovat pyöräsuunnistuskartassa aina saman kokoisia jokaisessa mittakaavassa. Pyöräsuunnistuskartan karttamerkit ovat siten aina 1:15000-suunnistuskartan karttamerkkien koossa.

Seuraavassa on lueteltu ne karttamerkit, joita pyöräsuunnistuskartassa saa käyttää. Tarkemmin on esitelty ne karttamerkit, joita käytetään vain pyöräsuunnistuskartassa.

4.1 Maanpinnan muodot

- 101 Korkeuskäyrä
- 102 Johtokäyrä
- 104 Rinneviiva
- 105 Korkeuskäyrän korkeusluku
- 106 Irtomaarinne
- 109 Uurre
- 111 Kukkula
- 114 Suppa

4.2 Kalliot ja kivet

- 201 Ylipääsemätön jyrkänne
- 202 Hiekkakivijyrkänne
- 206 Kivi (ja suuri kivi)
- 210 Kivikko
- 211 Avonainen hietikko
- 212 Avokallio

4.3 Vedet ja suot

- 301 Vesialue
Vesialueen reunaviiva kuvataan pyöräsuunnistuskartalla suunnistuskartasta poiketen sinisellä 0.25 mm leveällä viivalla.
- 304 Ylipääsemätön joki
Ylipääsemättömän joen reunaviiva kuvataan pyöräsuunnistuskartalla suunnistuskartasta poiketen sinisellä 0.25 mm leveällä viivalla.
- 305 Leveä puro tai oja
- 306 Pieni puro tai oja
- 307 Epäselvä oja
- 309 Ylipääsemätön suo
Ylipääsemättömän suon reunaviiva kuvataan pyöräsuunnistuskartalla suunnistuskartasta poiketen sinisellä 0.25 mm leveällä viivalla.
- 310 Suo
- 314 Vesistön erikoiskohde

4.4 Kasvillisuus

- 401 Puuton avoin alue
- 402 Avoin helppokulkuinen alue, jossa kasvaa yksittäisiä puita ja/tai pensaita
- 403 Avoin alue
- 404 Hakkuuala
- 405 Metsä
- 406 Hidastava metsä
- 408 Vaikeakulkuinen metsä
- 412 Puutarha
- 413 Viinitarha
- 414 Erittäin selvä kuvioraja
- 415 Viljelty maa
- 416 Kuvioraja
- 417 Epämääräinen kuvioraja
- 418, 419, 420 Kasvillisuuden erikoiskohde

4.5 Rakenteet

- 501 Moottoritie
- 502 Kaksikaistainen maantie
- 503 Yksikaistainen maantie

- 831 Tie, helposti ajettava. Vähintään 1.5 m
Leveä aina hyväkuntoinen tie. Metsätie tai paljon käytetty tie. Ei esteitä.

- 832 Polku, helposti ajettava
Enintään 1.5 m leveä paljon käytetty polku. Tasainen, puhdas polku, jolla ei veden tms. aiheuttamia uria eikä esteitä.

- 833 Tie, hitaasti ajettava
Vähintään 1.5 m leveä tie. Satunnaisesti käytetty, urautunut, märkä, mutainen tai hiekkainen. Mahdollisesti kivikkoinen. Polkeminen vaikeampaa, kulkeminen hidasta.

- 834 Polku, hitaasti ajettava
Enintään 1.5 m leveä polku vaikeassa maastossa. Kivikkoinen tai urautunut.

- 835 Tie, vaikeasti ajettava
Harvoin käytetty vähintään 1.5 m leveä tie. Esteitä, kuten puun juuria tai kivisiä portaita. Paljon esteitä, erittäin hidas tai mahdoton ajaa. polkupyörän kantaminen voi olla välttämätöntä.

- 836 Polku, vaikeasti ajettava
Enintään 1.5 m leveä polku erittäin vaikeassa maastossa. Vuoristopolku, jolla paljon esteitä. Muuten kuten 835.

- 510 Selvä polunhaara
- 511 Epäselvä polunhaara
- 515 Rautatie
- 516 Sähkölinja
- 517 Korkeajännitelinja
- 518 Tunneli
- 521 Kivimuuri
- 524 Korkea aita
- 525 Portti
- 526 Rakennus

527 Pihamaa
529 Kenttä
531 Ampumarata
534 Ylipääsemätön putkilinja
535 Korkea torni
539 ja 540 Pieni erikoiskohde

4.6 Tekniset merkinnät

601 Suunnanottoviiva
602 Kohdistusristi
603 Korkeusluku

4.7 Ratamerkinnät

Ratamerkinnät ovat samankokoisia jokaisessa mittakaavassa.

701 Lähtö
702 Rasti
703 Rastin numero
704 Yhdysviiva
705 Viitoitus
706 Maali
707 Ylityskielto
708 Ylityspaikka
709 Kielletty alue
710 Vaarallinen alue
711 Kielletty reitti
712 Ensiapupiste
713 Juomapiste
714 Vaarallinen este uralla

Kulku-uralla vaarallisena esteenä olevat puut ym. tulee kuvata kartalla selkeästi violetilla poikkiviivalla.

831 Tie: hyvin ajettava

832 Polku: hyvin ajettava

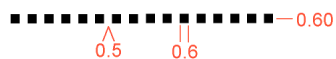
833 Tie: hitaasti ajettava

834 Polku: hitaasti ajettava

835 Tie: vaikeasti ajettava

836 Polku: vaikeasti ajettava

